

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. J.
przeciwko Ośrodkowi Pomocy Społecznej Gminy Ł.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 czerwca 2010 r.,
zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 13 sierpnia 2009 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2009 r. odrzucił skargę kasacyjną powódki K. J.
wniesioną w dniu 10 sierpnia 2009 r. od wyroku tego Sądu z dnia 4 marca 2009 r.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy stwierdził, że w dniu 4 marca
2009 r. został wydany wyrok oddalający apelację powódki. Tego samego dnia
powódka złożyła wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. W dniu 10
czerwca 2009 r. pełnomocnikowi powódki doręczono odpis wyroku z
uzasadnieniem, a w dniu 10 sierpnia 2009 r. pełnomocnik powódki, wykonujący
zawód radcy prawnego, złożył w jej imieniu skargę kasacyjną. Wraz ze skargą

kasacyjną przedstawił pokwitowanie nadania w dniu 8 sierpnia 2009 r. przez K. J. przekazu pocztowego na kwotę 450 zł na adres Sądu Najwyższego.

Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie z zakresu prawa pracy z powództwa pracownika, w której wartość przedmiotu sporu nie przekracza 50.000 zł, a do takich należy rozpoznawana sprawa, od skargi kasacyjnej pobiera się - na podstawie art. 35 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) - opłatę podstawową w kwocie 30 zł. Opłata sądowa, aby była skuteczna, winna być uiszczona w prawidłowej formie i w terminie (bez wezwania), jaki jest dopuszczalny dla złożenia pisma podlegającego takiej opłacie. Sąd przywołał przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 27, poz. 199) i wskazał, że regulacje te nie przewidują uiszczenia opłaty sądowej od pisma procesowego w formie nadania jej przekazem pocztowym. Opłata od wniesionej w niniejszej sprawie skargi kasacyjnej została zatem wniesiona w sposób nieprzewidziany w rozporządzeniu. Uiszczenie zaś opłaty sądowej w sposób nieprzewidziany przez przepisy powołanego wyżej rozporządzenia nie jest uiszczeniem tej opłaty w rozumieniu przepisów ustawy kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Okręgowy podkreślił ponadto, że uiszczenie opłaty w formie przekazu pocztowego uniemożliwia Sądowi w ramach wstępnych czynności sądowych sprawdzenie terminowości jej uiszczenia. Pewna jest bowiem tylko data nadania tego przekazu. Nie wiadomo natomiast, kiedy adresat przekazu pocztowego otrzymał należność. W odniesieniu do okoliczności sprawy już samo nadanie przekazu pocztowego w dniu 8 sierpnia 2009 r., a zatem 2 dni przed upływem terminu do złożenia skargi kasacyjnej, mogłoby rodzić uzasadnione wątpliwości, co do tego czy opłata wpłynęła do dnia 10 sierpnia 2009 r.

Pełnomocnik powódki wniósł na powyższe postanowienie zażalenie i zarzucił obrazę art. 398⁶ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c. – „przez niewezwanie przez przewodniczącego w sądzie drugiej instancji skarżącego do usunięcia braków”; obrazę art. 398⁵ k.p.c. – „przez pominięcie we wstępnym postępowaniu kasacyjnym przed sądem drugiej instancji możliwości uzupełnienia

braków". Podniósł także, że odrzucenie skargi kasacyjnej powódki - pomimo uiszczenia wpisu należnego od kasacji - narusza przepis art. 393⁵ k.p.c. i konstytucyjną gwarancję prawa do sądu.

W uzasadnieniu podniesiono, że Sąd Okręgowy stwierdził, iż uiszczenie przekazem pocztowym opłaty od skargi kasacyjnej uniemożliwiło mu w ramach wstępnych czynności sprawdzenie terminowości uiszczenia tej opłaty, jednocześnie jednak Sąd ten nie sprawdził terminu wpływu opłaty na konto sądowe. Pełnomocnik powódki zauważył w związku z tym, że w tych warunkach obostrzonego rygoru w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej uregulowanego w ustawie o kosztach w sprawach cywilnych nie wolno interpretować rozszerzająco - w szczególności nie można traktować, że pismo takie jest „nienależycie opłacone”.

Ponadto podniesiono, że art. 398⁵ k.p.c. regulujący postępowanie kasacyjne przed sądem drugiej instancji przewiduje możliwość uzupełnienia braków formalnych. Oznacza to, że braki pisma winny podlegać uzupełnieniu w trybie ustawy o kosztach sądowych w sprawie cywilnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. Pomimo, że Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją jedynie art. 130² § 4 zdanie pierwsze w związku z art. 130² § 3 k.p.c. (wyrok z dnia 26 czerwca 2008 r., SK 20/07, OTK-A 2008, nr 5, poz. 86), a nie stwierdził niezgodności z Konstytucją art. 130² § 3 k.p.c. w zakresie, w jakim przewidywał odrzucenie bez wezwania wniesionych przez profesjonalnego pełnomocnika nieopłaconych środków odwoławczych - apelacji lub zażalenia (odpowiednio wyroki z dnia 17 listopada 2008r., SK 33//07, OTK-A 2008, nr 9, poz. 154 i z dnia 28 maja 2009 r., P 87/08, OTK-A 2009, nr 5, poz. 72), ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571), z dniem 1 lipca 2009 r., zostały w całości uchylone przepisy § 3 i § 4 art. 130² k.p.c. (art. 1 ust. 3 i art. 9 ustawy). Przy uwzględnieniu art. 8 ust. 1 ustawy, przepisy obowiązujące od chwili jej wejścia w życie należy w postępowaniu kasacyjnym stosować do skarg kasacyjnych wniesionych od dnia 1 lipca 2009 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zauważono, że po uchyleniu art. 130² § 3 k.p.c. powstała luka, której ustawodawca nie wypełnił żadną regulacją, w wyniku czego od dnia 1 lipca 2009 r. Kodeks postępowania cywilnego nie normuje skutków sytuacji procesowej polegającej na wniesieniu przez adwokata (radcę prawnego, rzecznika patentowego) środków odwoławczych lub środków zaskarżenia bez uiszczenia należnej opłaty stałej albo stosunkowej. W postanowieniu z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CZ 107/09 – niepublikowanym Sąd Najwyższy, poszukując najwłaściwszego sposobu wypełnienia luki w ustawie procesowej, stwierdził, że należy zmierzać do takiego rozwiązania, które można w miarę harmonijnie wkomponować w przepisy normujące określone instytucje procesowe i dążyć do ograniczenia rozmiarów zaburzenia spójności w ramach tych instytucji, będącego następstwem chaotycznej w nie ingerencji i niepełnej regulacji. Trzeba przy tym mieć na względzie ochronę praw uczestników postępowania cywilnego, co wymaga takiego rozumienia i stosowania przepisów niejasnych lub niespójnych, które nie powodują dla stron negatywnych skutków dalej idących, niż te, które wynikają wyraźnie z ustawy. Sąd Najwyższy przyjął, że rezultat poszukiwania rozwiązania w zastosowaniu art. 130² § 1 k.p.c. należy uznać za niezadowalający. Stanowi on, że pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, które nie zostało należycie opłacone, przewodniczący zwraca bez wezwania o uiszczenie opłaty, jeżeli podlega ono opłacie stałej lub stosunkowej. Jednak zwrot pisma nie zamyka sprawy, gdyż art. 130 § 2 k.p.c. przewiduje możliwość uiszczenia opłaty w terminie tygodniowym od doręczenia zarządzenia, która to czynność powoduje, że pismo wywołuje skutek od daty wniesienia. Nieusunięcie braków albo nieopłacenie pisma procesowego będącego środkiem odwoławczym lub środkiem zaskarżenia nie może uzasadniać zwrotu pisma, lecz jego odrzucenie (por. między innymi co do środków odwoławczych: apelacji – art. 370 k.p.c., zażalenia – art. 397 § 2 w zw. z art. 370 k.p.c. oraz co do środków zaskarżenia: sprzeciwu od wyroku zaocznego – art. 344 § 3, skargi kasacyjnej – art. 398⁶ § 1 i § 2, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – art. 424⁶ § 3 i 424⁸ § 1 k.p.c.). Z tą różnicą pomiędzy „zwykłymi” pismami procesowymi a środkami odwoławczymi i zaskarżenia powiązana jest istotna różnica co do rodzaju orzeczenia wydawanego w wypadku nieusunięcia braków – jest to (odpowiednio)

zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pisma albo postanowienie sądu o odrzuceniu środka odwoławczego (zaskarżenia). Stosowanie art. 130² § 1 k.p.c. pozostaje w ścisłym związku z możliwością naprawienia uchybienia w drodze czynności dokonanej przez stronę. Gdyby więc do pisma procesowego będącego środkiem odwoławczym (zaskarżenia) zastosować ten przepis, to należałoby stosować także § 2 art. 130² k.p.c. Bez wyraźnej po temu podstawy w ustawie nie można bowiem pogorszyć sytuacji procesowej strony przez odmówienie jej możliwości usunięcia skutków uchybienia. O ile jednak w odniesieniu do zarządzenia przewodniczącego ustawa dopuszcza jego „upadek”, i to automatycznie, bezpośrednio w wyniku czynności podjętej przez stronę, o tyle trudno zaakceptować taki skutek w odniesieniu do postanowienia sądu. Czynności sądu dokonane w formie postanowień nie mogą być pozbawione skuteczności w wyniku działania strony. Jedynie w wypadkach przewidzianych w ustawie postanowienia mogą być przez ten sam sąd uchylone, zmienione (art. 240 § 1, art. 359 § 1 k.p.c.) lub pozbawione skutku (w wyniku przywrócenia terminu), ale to także wymaga wydania postanowienia przez sąd. Ostatecznie Sąd Najwyższy uznał, że najbardziej uzasadnione jest zastosowanie w koniecznym zakresie art. 130 § 1 k.p.c., przewidującego procedurę naprawczą, czyli wzywanie przez przewodniczącego do usunięcia braku formalnego pisma lub jego opłacenia. Biorąc zatem pod uwagę, że ustawa nie przewiduje obecnie wyłączenia stosowania tej procedury w odniesieniu do dotkniętych brakami formalnymi lub nieopłaconych środków odwoławczych (zaskarżenia), wnoszonych przez profesjonalnych pełnomocników, najwłaściwsze będzie zastosowanie art. 130 § 1 k.p.c., z modyfikacją dotyczącą właściwego rygoru, czyli nie zwrotu pisma, lecz jego odrzucenia w wypadku nieuiszczenia opłaty w ustawowym terminie.

Sąd Najwyższy rozpoznający niniejsze zażalenie podziela powyższy pogląd. W takiej zaś sytuacji nieopłacona skarga kasacyjna w rozumieniu art. 398⁶ § 2 k.p.c. to skarga, której pełnomocnik strony nie opłacił po wezwaniu do uzupełnienia braków skargi w przepisany terminie.

W niniejszej sprawie skarga kasacyjna wpłynęła do Sądu drugiej instancji w dniu 10 sierpnia 2009 r., a zatem zastosowanie miały przepisy obowiązujące po nowelizacji, co obligowało przewodniczącego do wezwania pełnomocnika

wnoszącego skargę kasacyjną do jej opłacenia, czego nie uczyniono. Nie było zatem podstaw do odrzucenia skargi kasacyjnej.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.